

Posúvam štafetový kolík ďalej, cieľ ešte nie je ani za rohom

Obdobie pred Valným zhromaždením Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory sa nespája len s bilancovaním roka, ale aj s vytýčením si nových priorít. Platí to obzvlášť dvojnásobne v čase, keď si delegáti volia svojich nových zástupcov do orgánov komory. O očakávaniach súvisiacich s blížiacimi sa voľbami nového vedenia, Predstavenstva a Dozornej rady Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory sme sa začiatkom mája rozprávali s predsedom komory Emilom Machom.

- **V polovici apríla sa uskutočnilo rokovanie Predstavenstva SPPK, na ktorom ste verejne oznámili, že sa tretíkrát neplánujete uchádzať o post predsedu SPPK. Rozhovor nahrávame tri týždne pred Valným zhromaždením SPPK, moja prvá otázka teda je, aké sú dôvody tohto Vášho rozhodnutia?**

Samozrejme, treba hovoriť o dôvodoch. Moje rozhodnutie sa nerodilo zo dňa na deň, ale až po veľmi zrelej a dlhej úvahe. Hlavným dôvodom môjho rozhodnutia nekandidovať na pozíciu predsedu je obrovské množstvo práce a stále väčšia a väčšia časová náročnosť, ako sklbiť funkciu predsedu komory s pozíciou generálneho riaditeľa Agropodniku Trnava, firmy, kde pôsobím. Žijeme šialene rýchlu dobu, ktorá so sebou prináša každodenné výzvy a tlačí na okamžité riešenia. Nie som človek polovičných riešení, zastávam názor, že zmena na pozícii predsedu po dlhšom čase môže priniesť nový vietor, nové očakávania, názory a riešenia. Ako som uviedol na spomínanom rokovaní predstavenstva komory, z vedenia sa nechcem úplne stiahnuť, budem kandidovať na prvého podpredsedu SPPK. Nevedel by som sa plne stotožniť s tým, že 6 rokov pracujem na plný výkon a zrazu zavriem dvere a dovidenia. To by som nebol ja.

- **Šesť rokov v úlohe predsedu najreprezentatívnejšej agropotravinárskej samosprávy na Slovensku so sebou nepochybne prináša mienkotvornú pozíciu, záujem médií a poctivo vybudovaný status rešpektovanej osobnosti. Čo Vám toto obdobie dalo?**

Dalo mi obrovské množstvo skúseností, cenných a vzácnych kontaktov, nových manažérskych zručností. Odporučil by som každému, kto chce získať rozhľad odborný, manažérsky a politicko-spoločenský, aby šiel do toho, no najmä s pokorou a rešpektom voči svojim spolupracovníkom a aj názorovým oponentom. Viest komoru, to nie je len o prestíži, ale aj o zodpovednosti voči tisíckam agropotravínárov, stovkám firiem, ich zamestnancom, voči vzhľadu vidieka a budúcnosti nášho odvetvia. Častokrát som robil rozhodnutia, ktoré sa rodili dni a súviseli s množstvom telefonátov a diskusií. No mnohé rozhodnutia boli okamžité pod vplyvom náhlych a neočakávaných udalostí – a po nich potom v noci nemôžete zaspáť a v hlave vám víri tisíc otázok či ste postupovali správne a s akými možnými dôsledkami. Robiť rozhodnutia v čase, v akom som šesť rokov na vrcholnej pozícii pôsobil, so sebou prináša aj obrovskú dávku pokory, trpezlivosti, vysvetľovania a aj taktiky – to priznávam.

- **K líderstvu úloha lobingu patrí, to je nepopierateľné. Lobing a agropotravínárstvo - je to jedna z hlavných úloh predsedu organizácie alebo riaditeľa akejkoľvek významnej firmy, samosprávy, aby sa jej líder stretával aj s politikmi, ktorých môže vďaka odborným argumentom naučiť načúvať, premýšľať a prinášať vhodnejšie riešenia pre sektor.**

Súhlasím. Predseda SPPK má byť aj líder a aj lobista – bez dehonestácie významu tohto slova. Ja som sa týmto názorom a aj takýmto riešením a presadzovaním zmien nikdy netajil a nehanbil sa za to. Dnes sa veľké veci neriešia len za rokovacím stolom v bielej zasadačke, ale aj intenzívnym dialógom s politikmi a ministrami, ktorí majú priamy vplyv na legislatívu týkajúcu sa agropotravínárskeho odvetvia. Spomeniem odškodnenie za sucho v roku 2022. Miliónové škody za jedno suché leto. V priebehu pár týždňov sa nám podarilo presvedčiť politikov a vtedajšieho ministra, že bez okamžitého vyplatenia odškodneného máme ďalšie nedevozníkové ekonomické škody. Alebo náš februárový protest. Obrovský kus práce, no odídením posledného traktora z ulíc naspäť na družstvo sa to nekončilo. Nasledovali množstvá diskusií na európskej úrovni a až následne sme si mohli povedať, že sme boli v tlaku úspešní a prispeli aj malou slovenskou čiastkou s lobingom v Bruseli k celoeurópskym ústupkom bruselských úradníkov a politikov pri zjednodušení Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Aktuálne mesiace riešime vyplácanie priamych podpôr. Dovolím si neskromne povedať, že práve lobingom v súčinnosti odborných podkladov mojich kolegov z Úradu

komory sme dosiahli riešenia a posun v tejto téme a to aj vo vzťahu ku kampani 2024. A práve toto sú tie skúsenosti, ktoré sa nenaučím v žiadnej knihe, v žiadnej škole, jedine v škole života. A ja som mal to šťastie, že som to mohol zažiť a mohol sa učiť.

Skutočne to bola divoká jazda - a za túto životnú skúsenosť som úprimne vďačný.

• **A naopak, čo Vám pozícia predsedu vzala?**

Vzala mi súkromie, farbu vlasov (smiech), čas na trávenie s rodinou, najbližšími priateľmi a čas na moje záľuby, aj keď som sa snažil všemožne to môjmu okoliu vynahrať. Za každých okolností som chcel robiť z nemožného možné a posúvať latku slovenského poľnohospodárstva a potravinárstva nahor. Šesť rokov je síce veľmi málo na dosiahnutie obrovských zmien, no veľmi veľa, aby ste narazili aj hlavou do múra.

Mať názorových oponentov je korením každého jedného pracovného vzťahu. Cením si takých oponentov, ktorí nielen vedú skritizovať, ale sú schopní priniesť súdne riešenia problémov. Mám rád názorový ping-pong, ktorá prináša čerstvý vietor a účinné riešenia. Na strane druhej som sa stretol aj s takými kritikmi, ktorí chcú mať bez rozhladu a ochoty poznať širšie súvislosti za každú cenu len svoju pravdu, bez možnosti prijať iný názor alebo si ho aspoň vypočuť. A tu platí - pre hlupáka každý hlupák.

Vážim si každého jedného kolegu, spolupracovníkov a zamestnancov Úradu komory na Záhradníckej ulici v Bratislave na čele s ústredným riaditeľom Jozef Artimom, s ktorými som tú šialenú jazdu zažil. Spolu sme sa snažili urobiť maximum v podmienkach Slovenskej republiky, za čom im patrí moje hlavné poďakovanie. Chcel by som dôrazne upozorniť, že práve ľudia na Úrade komory patria medzi tých posledných mohykánov, ktorí sú profesionálni odborníci v tom, čo robia. A vedú o tom veľmi dobre aj ľudia v našich regiónoch, v predstavenstve a aj na ministerstve. Práve preto bude musieť nové vedenie SPPK urobiť maximum pre to, aby sme si týchto kolegov na Záhradníckej aj naďalej udržali.

Tu musím zdôrazniť aj to, že z pozície predsedu neriešime len interné záležitosti členov komory, ale množstvo z toho, čo dosiahneme, má pozitívny vplyv aj na tých poľnohospodárov a potravinárov, ktorí sú začlenení v iných samosprávach či nepatria pod žiadnu z nich. Ako príklad uvediem silný štátny rozpočet za ostatné roky, spustenie odvodových úľav a ďalšie. Osoh z našich tém majú prirodzene mnohí.

Chcem sa poďakovať aj každému jednému členovi Predstavenstva a Dozornej rady SPPK, členom v regiónoch, predstaviteľom akademickej obce, odborných agropotravinárskych organizácií, samospráv a ministerstiev za konštruktívne diskusie a riešenia. Aj napriek tomu, že to bolo pre mňa mimoriadne náročné obdobie, pri jeho bilancii prevažujú vo mne skôr pozitívne emócie.

• Nové volby do orgánov komory automaticky prinášajú aj nové očakávania a pohľad na ďalšie fungovanie Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory. Aké výzvy budú stáť pred budúcim vedením komory, jej predstavenstvom a dozornou radou?

Výzvy odborné, národné a európske a výzvy smerom dovnútra komory. Práca regionálnych komôr musí byť ucelenejšia a výrazne viac prepojená s činnosťou bratislavského ústredia. Musíme viac o sebe vedieť navzájom. Nemôžeme my z ústredia skladať odpočet napríklad aj prostredníctvom tejto publikácie vydanéj pre delegátov valného zhromaždenia, čo sme urobili za rok. To všetci predsa vieme na základe verejne dosiahnutých a odprezentovaných výsledkov. Malo by to byť preto prirodzene aj opačne. Čo robili naše regionálne komory za ostatný rok? Aj oni by mali napísať svoj vlastný Spravodaj poskladaný z vlastných regionálnych aktivít, nie z časti odkopírovaný z tejto hlavnej publikácie. S tým súvisí preto výzva, ako zefektívniť činnosť našich regiónov.

Je mi preto veľmi ľúto, že sa mi nepodarilo ukončiť reštrukturalizáciu Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory, hoci práce sme na zmenách už začali robiť vrátane úvodných diskusií v regiónoch. Žiaľ, pre silný odpor zdola a aj pre nepochopenie situácie sa to nepodarilo.

Reštrukturalizáciu komory však nemôžeme donekonečna odkladať - to je snáď každému jasné. No je to už úloha, s ktorou sa už bude musieť popasovať nové vedenie a nové zloženie predstavenstva. Smerovanie naznačia aj delegáti valného zhromaždenia, ktorí si 30. mája odhlasujú konkrétne

uznesenia. Myslím si, že každému je jasné, že zmeny sa udiť musia. Určité menšie alebo väčšie korekcie predznamenáva aj aktivnosť jednotlivých regionálnych komôr, počet členov a vzájomné fungovanie vo vnútri regiónov.

Určite bude zásadnou výzvou aj práca nového zloženia predstavenstva a zladenie sa väčšieho počtu podpredsedov po stránke odbornej, názorovej a výkonnostnej. Hoci tento rozhovor vzniká začiatkom mája a ešte stále nie sú uzavreté kandidátky, čakal som výraznejší záujem o pozíciu v predstavenstve. Ale možno sa ešte dočkáme v závere nejakého prekvapenia. Kto vie?

• Ako si to vysvetľujete? Najmä vo vzťahu kritika a nové návrhy riešení, o ktorých ste sa už zmienili.

Úprimne? V kútiku duše som si prial, aby na Záhradníckej doslova zvonili telefóny a že kandidáti sa budú predbiehať, kto skôr podá kandidátku. No zatiaľ sa tak úplne nedeje, čo ma, samozrejme, neteší, no ani neprekvapuje, keďže som realista. Očakávam preto v tomto zmysle väčšiu aktivitu a to aj na margo kritikov. Teraz majú kraje možnosť ukázať, akú robotu v regiónoch urobili a akých nových lídrov vedľa poskytnúť do predstavenstva, dozornej rady a vedenia.

Nech urobíme čokoľvek pozitívne, veľa vďaka nepočujeme. Namiesto pochopenia, poďakovania a súdneho návrhu na riešenie problémov cítim výraznú a pretrvávajúcu nespokojnosť, averziu a rozčarovanosť pomaly so všetkým.

Právom sa preto pýtam, kde sú tí lídri v regiónoch, ktorí majú odvahu a patričnú odbornosť zasadiť aj do Predstavenstva SPPK a meniť veci? Veľmi si želám, aby o robotu v predstavenstve a dozornej rade mali záujem aj mladí ľudia a o dámach ani nehovorím. Nepamätám sa, kedy naposledy a či vôbec malo Predstavenstvo SPPK za člena ženu, ktorá navyše nezastávala len reprezentačnú úlohu, ale aktívne sa priamo podieľala na chode komory. V dozornej rade bola, čo viem, len jedna dáma. Aj to sú všetko výzvy, na ktoré bude potrebné v budúcnosti reagovať. Problémov je obrovské množstvo a my musíme vynaložiť násobne väčší a razantnejší vklad na ich riešenie. Bez širšieho pohľadu mladých, rozhladených, proaktívnych a dynamicky zmýšľajúcich mladých ľudí, vrátane dám, bude naša pozícia kostrbatejšia.

• Aké sú odborné výzvy pre najbližšie volebné obdobie?

Hlavnou úlohou nového predstavenstva vrátane vedenia komory bude práca na zvyšovaní konkurencieschopnosti domáceho agropotravinárstva. Musíme dlhodobo presviedčať politikov, že nestačí mať v štátnom rozpočte 1 milión eur, ako sa tak udialo v minulosti. To nám natrvalo ostane vryté v pamäti ako jeden veľký výkričník. Bez finančnej injekcie veľké zázraky nečakajme. Zvyšujú sa dovozy zahraničných potravín, stupňujú sa nároky na kvalitu a bezpečnosť potraviny, no v ostrom protiklade sú tlaky na znižovanie cien potravín. Budeme raz predávať potraviny zadarmo? Budeme mať s kým potraviny vyrábať? Otázka vzdelanosti absolventov stredných a vysokých škôl je rovnako namieste, pokiaľ máme efektívne reagovať aj na potreby trhu práce. Čo si žiada prax, to má vyprodukovať vzdelávací systém. Mozgový trust akceleruje výkonnosť odvetvia ako takého.

Výziev je veľa - aj v súvislosti s Ukrajinou, potrebujeme ich len správne uchopiť. A to dokážeme len so širokou podporou našich regiónov a lídrami na celoslovenskej alebo regionálnej úrovni. Viem, že ich máme a verím, že sa nakoniec aj pozitívne prejaví pre prácu v predstavenstve komory.

Zhovárala sa Jana Holéciová, hovorkyňa SPPK